HE 23/2017 vp:
Merilain, alusturvallisuuslain ja merityösopimuslain muuttaminen; Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO:n) arviointeja ja tarkastuksia koskevat yleissopimusten muutokset

Liikenne- ja viestintävaliokunta 6.4.2017

Jenni Rantio

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Merilain muutos: alusten päiväkirjat

- Päiväkirjat sisältävät yleiskatsauksen aluksen kulkuun ja käyttöön liittyvistä tapahtumista
- Nykytila
  - Pidettävä manuaalisesti kirjan muodossa, vahvistetun kaavan mukainen, sivunumeroin varustettu ja sinetöity
  - Sääntely osin vanhentunut ja velvollisuudet vaativia
- Keskeiset muutokset
  - Mahdollistettaisiin sähköinen päiväkirja
  - Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy sähköisen järjestelmän
  - Sääntely selkeytetään ja ajantasaistetaan muiltakin osin (mm. mahdollisuus pitää englanniksi)
  - Lisätään säännökset ajopäiväkirjasta, joka keventäisi pienempien alusten päiväkirjan pitoon liittyviä velvollisuuksia

Merilain muutos: alusten päiväkirjat

- Keskeiset vaikutukset
  - Luotaisiin edellytykset päiväkirjan pitoon liittyvien toimintatapojen uudistamiselle digitalisaatiota hyödyntäen
  - Ei merkittäviä taloudellisia vaikutuksia laivanisännille
    - Kustannuksia mahdollisesti tietojärjestelmistä ja laitteista, toisaalta ei pakollista eikä tarvitse hankkia enää manuaalisia päiväkirjoja
    - Pienemmillä aluksilla päiväkirjan pitämistä koskevat velvollisuudet keventyvät
  - Sujuvoitetaan sääntelyä ja kumotaan vanhentuneet, jopa 60-luvun säännökset

Merilain muutos: onnettomuus- ja vaaratilanneraportointi

- Nykytila
  - Merenkulun lainsäädännössä ei ole velvollisuutta ilmoittaa onnettomuus- ja vaaratilanteista (poikkeamaraportointi) Liikenteen turvallisuusvirastolle (vrt. ilmailu, rautatieliikenne)
- Keskeiset muutokset
  - Päällikkö tai laivanisäntä velvollinen ilmoittamaan viipymättä Liikenteen turvallisuusvirastolle tietoonsa tulleista onnettomuuksista ja vaaratilanteista (muilla oikeus ilmoittaa)
- Keskeiset vaikutukset
  - Myönteisiä vaikutuksia meriturvallisuuteen, kehittää turvallisuuskulttuuria ja tilannetietoisuutta
    - Analysoimalla läheltä piti –tilanteita ja toteuttamalla ennakoivia korjaustoimenpiteitä voidaan pienentää vakavan onnettomuuden riskiä ja niistä aiheutuvia kustannuksia
    - Liikenteen turvallisuusvirasto saa tietopohjan turvallisuustyöhön
  - Varustamot, joilta vaaditaan turvallisuusjohtamisjärjestelmää, edellytetään jo nykyään raportointijärjestelmää. Saattaa aiheutua lisäkustannuksia, jos raportointijärjestelmiä kehitetään. Ilmoituksen voisi myös tehdä internet-lomakkeella.

Merilain muutos: toimivaltainen viranomainen

- Nykytila
  - Kansainvälinen merenkulkujärjestö (IMO) hyväksyy usein päätöslauselmia, jotka edellyttävät toimivaltaisen viranomaisen määrittelyä laissa, jos riittäviä valtuuksia ei ole haettavissa voimassa olevasta kansallisesta laista
- Muutos
  - Liikenteen turvallisuusvirasto toimisi lähtökohtaisesti IMO:n yleissopimuksissa ja päätöslauselmissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena
  - Voidaan poiketa merilaissa tai muissa laeissa
- Selkeyttää täytäntöönpanoa jatkossa, ei vaikutuksia nykytilaan

Alustusturvallisuuslain ja merityösopimuslain muutokset

- Aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain 2 § (*alusturvallisuuslaki*):
  - Muutos luokituslaitosdirektiivin määritelmään
  - Taustalla komission täytäntöönpanodirektiivin 2014/111/EU kansallinen täytäntöönpano
- Merityösopimuslain 11 luvun 4 §:n muuttaminen:
  - Muutetaan pykäläviittaus merilain päiväkirjoihin
- Teknisiä muutoksia, ei vaikutuksia

IMO:n arvioinnit ja tarkastukset

- Nykytila
  - IMO:n suorittamista tarkastuksista ja arvioinneista (auditoinneista) ei ole kansallista sääntelyä Suomessa
  - Suomi auditoitu v. 2011 vapaaehtoisuuteen perustuen
  - IMO hyväksynyt päätöslauselmia, joilla jäsenvaltioiden auditoinnit tehty pakollisiksi useisiin IMO:n yleissopimuksiin → tarve hyväksyä muutokset ja saattaa ne Suomen osalta voimaan
- Keskeiset muutokset
  - IMO sekä Euroopan meriturvallisuusvirasto olisivat oikeutettuja suorittamaan tarkastukset ja arvioimaan miten Suomi panee täytäntöön ja noudattaa merenkulun kansainvälistä ja EU-sääntelyä
- Keskeiset vaikutukset
  - Suomen viranomaiset pitivät aiemmin vapaaehtoisuuteen perustuvaa auditointia hyödyllisenä toiminnan kehittämiseksi
  - Varustamojen kilpailutilannetta auttaa, jos lippuvaltio on läpikäynyt IMO:n auditoinnin